

Timotehopi Utipihohi Jihohi

Kimandi 1 Timotehopi

Utipimandapi Nesipihande

Timotehomi sanaati saati isihiya Judaahiyaaamihaaate. O komi sapihohi isihiya Judaahiyaaami dawaapipih iimohiyihya Girikihiyaaamihore. Timoteho so Porihoh Jisaasihopi piwiha ausaat katih Timoteho piwiha atisati neti waapoho nehore. Ko siyati kaihi Porihoh koai usonataati koai numwaati komi mwaahoaisamatiyat iwinjaati bindataise. Komi utipihoh Timotehopi jihoh jipatipaisiho napwtopipih napwitat bindataati jipatipiyahomahe owetise. O Komi utipihoh kapihoh Timotehopi jipatipaisiho napwtopipih napwitat bindataati jipatipiyahore. Aih isihiya usa Porihop Romihanda nehi naasaaraahi napwitataise tiwi gwinyaawaayopo. Aih am usa Porihop Romihanda yataira napwitataise tiwi gwinyaawaayopo. Ko nehi naasaaraahi napwtonaah akite ami komi utipihoh Timotehopi jihoh jipatipiyataise 64 A.D. hura jipatipaiso. Iyataati ami ko Romihanda yataira akiti napwtonaah akiti jihapihandi napwitataise taati gwinyaitaanhe. Iyataati ami ko aimi noaipasi nehihaati bindataataahi 66 A.D. hura utipihoh jipatipiyataise taati gwinyaitaanhe. Iyataati Timoteho so isihiya Autaahaatihop giwunyaahohiyihyaami mitiho jihondaati sosihaiwa kihaiwa kihaiwaami

ndiheti isihiya giwunyaahohiyihai titih daihira nunjati kaimi notaise. Aih sandapi Porho Autahaatihop giwunyaahohiyihiaapi jipatipiyati Timotehopi nusoasataise.

1 Timotehopi Piwiha Napimasataise

Porho Timotehoai ipihirete undisinha (1:1-2)
Timotehoai Porho winihapipa nunyat Au-
taahaatihomi piwiha akitisha saimb saimb
ausaapi kaunde undisinha (1:2-20)

Kraisihop giwunyaahohiyihya saiwi
saiwi Autahaatihop aunihihiri katowi
gaapunditaatiwihandapi kaundisinha (2:1-
15)

Autaahaatihomi isihiyai jihimatowi
iwinjatitaatiwihiyai namihandihawaahi
kiyaami bimohirihireti kiyaami
daayohirihireti piwaatohirihireti
titih gaahaiwaahihai kaiwihiyaisi
namihandihawaawe undisinha (3:1-16)

Porho Ipihirete Ndaase

1-2 Timotehony ninis gis Jisaasihop ausaat
kahiton giwunyaahingitihanda noaipapi
nis maasihihonimatingihonye, utipihandi
kitmandi kinyapi jipatipiyataayo. Iyataati ninis
Porhonin Krais Jisaasihomi aposerihonini
kompi piwiha naninyati isihiyaisi ausaat
kaunditandi natanoaasisihonine. Iyat
Autaahaatih nyangisi japihi nanyamaati
nyainjatisihomuni ami Isihiyaisi Japihi
Numwaati Iwinjatitandi Autahaatih
Ahwisaho Krais Jisaasaho nyah kompi

ndimaagomwaanjı usondıhaawi jatotıhomı pıwıhaara nıngı komı aposerıhonınimatıtandı ahınişhonıne. Nyamı Apıho Autaahaatıhounı amı nyamı Awaisıho Kırasıı Jisaasihounı gısı gaahandı kahimı nahinyamı, amı nepı gısı andıtıhipı maarıho jinjapıhi asıpaindıhandunı nahinyamı nangımaasapıse.

*Isıhiya Piwiha Asıwa Isıhiyaisı Sapıhi
Katıwunjohiyıhiyaisı Kınyı Itıhundıpi Nepı
Nuwisapupe*

³ Isıhiya usa Autaahaatıhomı pıwıha nyahı ko natanyoaasisawıhiyaanıni newaatı isıhiyaisı katawaunjohıha sehımwaapı sapıhi Epesaasihanda isıhiyaisı asıwa katıwunjauhı mmonataati kandapı nını gısı watıpındı kahıtıtı kınyı kiyaisı itıhundıpi nepı nuwisapuwitaapi bime hıtıtımapı jıhura nını Masetoniyaahandaahapı niyo. Sandapı kınyı kojnıñıhi gwınyaapi kaimı nutaapı jahıra andıtıhitı watıpındı kahıtataato.

⁴ Aimbi kiya kiyaamı saisa satoyaamı nehı pıwaahaiwauni amı saisa satoyaamı jıtıpatı ja pepihırıwı ambıpatı nepı kanıwı isıwataawaawı isıhiyaisı taawı katıwunjohıwaiwa namaita kınyı kiyaisı saunde, sahı saiwa namapı isıhiyaisı wındı kaundiwı katıwımunjawıse undıpi kaunde. Sandı gısı apaapımaahıto, isıhiya siya isıhiyaisı nehı kiyaamı saisa satoyaamı pıwaahaiwauni amı ambıpatapuni katıwunjohıwaiwa pıwıha akıpıpa owehaiwa nehı taanauhıhaiwa netı namoyaatı Autaahaatıhomı pıwıhai

is̄hiyaam̄i omanj̄tit̄ihapi nemat̄ ami is̄hiyais̄i Autaahaatiho kahapaamap̄pa kawitandi gw̄nyaati katati net̄ t̄imanimb̄paam̄i daih̄ra is̄hiyais̄i wind̄ net̄ namunj̄taih̄to. Neh̄ Autaahaatihop̄i ḡwunyaaahohit̄handaahih̄ Autaahaatiho kahapaamap̄pa is̄hiyais̄i kawisati nunj̄tandi gw̄nyaati katati net̄ t̄imanimb̄pa is̄hiya mmonawaayopo.

5 Iyataati kimandi utipimandi nin̄i kinyapi j̄pat̄paindi w̄in̄hap̄pa p̄iw̄ha kahit̄ti is̄hiya sap̄hi is̄hiyais̄i saisa satoyaami nehi p̄waahaiwa kat̄wunjoh̄waiwa namaita kaunde hit̄ti kahit̄ohit̄ndi apaap̄imahe, kiyais̄i kinyi kaundisam̄hi kiya kaiwa namaitaat̄we. Iyataati ami nin̄i saindi maaritataate, omanj̄tit̄ih̄i maar̄ho gaahoat̄hapuni maar̄hom̄i amit̄ha gaaha saasanotaha gw̄nyaasit̄handaat̄hapuni sap̄hi Jisaasihom̄i is̄hiya maar̄ho nam̄ndaat̄w̄handi nep̄i namoyaapi awaindemap̄i kiya maar̄ho nam̄ndaat̄we.

6 Sap̄hi isiya saisatoyaami nehi p̄iw̄ha taanauh̄haiwa arip̄i yapep̄ho is̄hiyais̄i kat̄wusohiȳhiya saiwa saiwi kaitaat̄wiwa namasi daih̄ra as̄ra as̄ret̄i kiya niyopo. Saiwi daih̄ra ak̄r̄ih̄ra namasi as̄ra as̄ret̄i nuwi nehi p̄iw̄ha taanauh̄haiwaahih̄i kat̄wi kanawaayopo.

7 Aiwi kiya Autaahaatihom̄i p̄iw̄ha w̄in̄hap̄pa is̄hiyais̄i kat̄wunj̄taat̄w̄hiyaimat̄taat̄wi maar̄ho nusoasawaayopo. Aiwi kiya satawaatopo: nyah̄i is̄hiyais̄i p̄iw̄ha katawausoh̄ha tit̄hi

akitihē tiwī katawaayopo. Kiya satawaahandī kandī sawanaamī pīwīhaamī tanyaaha wīndī baiwī mohopo. Owetise.

8 Amī sandī Autaahaatīho komī wīnīhapīpa gaahape tatī nyangisī nanyīsihī nyahī aimī mmonaahiyaanīne. Iyatī amī nyahī komī wīnīhapīpa newaatī nehī asoya asisaamī pīwīhaamatiyati yawanaanamī gwīnyaahohīrīhīretī tiwītapaawaatī kamaataatī Autaahaatīho sawaho katirīhīretī jaapehīrīhaawaahī kapa nyangi nyatata-mānitaiho.

9 Amī nyahī biyaatī mmondīhaawo isīhiya titīhī gaahiya Autaahaatīhomī gwīnyaasīrīhīretī daayohiyīhiyaapī wīnīhapīpa Autaahaatīho ahiyataamaise. Owetise. Isīhiya kahapaamapīpa gīmunyaatīhaiwa maipīhaiwaisahiyaisī sahī saiwa saiwi maipīhiyaate undatī ausaatī nunjītandi Autaahaatīho wīnīhapīpa ahiyataise. Iyataatī isīhiya maipīhiyaapī wīnīhapīpa ahiyataise. Iyataatī isīhiya maipīhiyaapī wīnīhapīpa ahōtisawīhiya usa siyaape: wīnīhapīpa nemapi atīhomīwīhiyaapuni amī Autaahaatīhomunī isīhiya awaisawīhiyaamī otītīhī yatīhī apīpaahī wīndī pīnamuwīhiyaape. Iyatī Autaahaatīhoai ahosumwapī komīhaiwaapī wīndī gīmunyaapī maipīhaiwa kaiwī maipīhiyaape. Iyatī isīhiya kiyaamī omanjītitīhī asīhatatī ainjotahaiwa gwīnyaapī kaiwī amī Autasahaatīhomīhaiwaapī sisīpīhitīwī kahītīwī noaamahohiyīhiyaape. Iyatī isīhiya saniya sapiyaisī nepī nusopīsasīwī amī tiwohiyīhiyaape. Iyatī amī isīhiya isīhiyaisī

nepi nusopisasiw timahohiyhiyaape.

¹⁰ Iyat i s̄hiya kiyaam omajititih apipaahi ainjotati nopsisatin i s̄hiya k̄hiyaisaw kainniw daayohiyhiyaape. Iyat us̄hiya us̄hiyaisaw kainniw ami as̄hiya as̄hiyaisaw kainnihohiyhiyaape. Iyat i s̄hiya usais topitaata namanjindiw ikoniw as̄hiyai nepi w̄raitaatiwuni ami i s̄hiya otipipa kawitaatiwhiyaisi numwaapi ipatisaw napuhohiyhiyaape. Iyat i s̄hiya jaippaisahiyaapuni ami i s̄hiya i s̄hiya usais nepi nusopisasiataitiw gwinyapi piw̄ha tipitapaapi mmonihohiyhiya nunjehauhi akiti katahaato tiw jaipitwihaiwa katohiyhiyaape. Iyat ami i s̄hiya usa Autaahaatihom p̄iw̄ha titih akaaha ahotirihireti japepihiriw kamaiiw kiyaisi as̄ireti wapa kahapaamapi pa kaisaihhiyaape. Is̄hiya saisaihthiyaisi sahi saiwihiyaate undati kiyam maipihaiwa neti awusaati nunjitan Autaahaatih w̄nchapapi ahiyataise.

¹¹ Iyataati Autaahaatihom p̄iw̄ha akaaha sa Jisaasiho kataunjati kaiwaiwaapi ha gaaha piw̄ha n̄ngi sawaho nanimih neti sangisi kasatohiha naasa kima kaare. Iyataati p̄iw̄ha sa Autaahaatih apipaahi saasanotahop ausaataise.

*Autaahaatih N̄ngi Maarih Asipinisati Ami
Kom Otipipati Kawitandi Nanimindihandapi
Koaisi Gaare Undataato*

¹²⁻¹³ Iyataati jihura nini Jisaasihoai neti m̄maipiwindi maipihaiwa kaunditi koai naanjhaiwa nunyatihonine. Saindi koaisi

kawindihoninithihandı kandı ko nyamı Awaisıho Kıraisı Jisaasiho nisapı ko nisı otıpıpatı kanitaiso tatı nisonatı naninyatı komı otıpıpatı andıtındı kawitandıhatı andıtatı naninyataise. Aihı nını koaisı jinjahıra gaare undıtandıhandı netı taati gaare undımi notaayo. Iyataati ami saiba nını jıhura maipıhaiwa Jisaasihoai asakaindı kawisonıhandı kandı Autaahaatıho mmonataati nını Jisaasihopı apıpaahı gımaawunyaatı naharındı kiyonıhi namatı ningisi ko maarıho asıpınisataise.

¹⁴ Iyatı nını utaahonıni apıpaahı maipıhonıni wapa namaitıhoninithihandı kandı nyamı Awaisıho komı gaahandı nahandı kandıñihı naninyatı ami Kıraisı Jisaasihoaisatı nını tımaamaitohıtihanda gıwunyaatı maarıho numwitandıhandı naninyataise.

¹⁵ Pıwıha kıma nını katıtandiyohıma apıpaahı akıtınıhi akaahaası isıhiya akıtınıhi akite tıwi naitaatıwıhaare. Iyataati pıwıha saapıto, Kıraisı Jisaasiho isıhiya maipıhiyaisı japıhi numwaitandı yamıhapatı namasisı yapıpataapıhi nasataise tatı nyamıhatıhi daayatı ahotihıhaapıto. Iyataati isımiya maipımiyaamı nyepembı apıpaahı maipıhonıne. Sandı Jisaasihomıhiyaisı netı nusopısaıtı maipıhaiwa kaundıtı kawindi naanjıhandı nunyohıtihandahe.

¹⁶ Nını utaahonıni apıpaahı maipıhonınihi Autaahaatıho maarıho asıpınindında isıhiyaisı kopı gıwunyaitaatıwıhiyaapı nisıhetapı kımandı nunjıtande, nını maipıhoninithihandı kandı maarıho asıpınisatı nisapı satatı, ko japıhi

nepemaita ḡinunyaito tat̄i ninjat̄im̄ naindihandi
K̄rais̄i Jisaasiho net̄i kop̄i ipot̄i ḡiwunyaapi
jinjap̄ih̄i bim̄taatiw̄ihand̄i naitaat̄iwihiyais̄i
n̄ngi kanirih̄ireti kawitandi nunj̄itande.

17 Is̄i Awaisiho w̄indi namaapot̄i w̄indi
ndihaara mot̄inat̄i nehi Autaahaat̄iho naasohih̄i
kahapaamapipaisuni is̄ihiyaisuni jinjap̄ih̄i
konih̄i iwinjat̄im̄ nais̄hoais̄i nyah̄i is̄ihiyaanin̄i
newa m̄haati autaah̄i nuwaataat̄i is̄iwait̄haaw̄i
koais̄i kiyaanin̄ih̄i jinjap̄ih̄i jinjap̄ih̄i mepi
autaahewaumwait̄haawo.

18 Nis̄i maasih̄ihoji Timotehonye,
piw̄iha k̄ima w̄inih̄it̄i Autaahaat̄iho komi
ot̄ip̄ipat̄ihyaami maahomwaanq̄pi piw̄iha
ausaat̄i kah̄itis̄haamataind̄i k̄ret̄i gis̄i
kah̄itataato. Is̄i piw̄iha sa k̄nyi nep̄i k̄nyi
pw̄is̄ip̄i yaipatemapi is̄iwaitapa Autaahaat̄hom̄i
piw̄iha w̄inih̄apipaami is̄ihiya tiworisaisapi
baimb̄i tunnip̄i yahw̄inime.

19 Saimbi tunnip̄i yahw̄inip̄i k̄nyi
Jisaasihop̄i ḡiwunyaahingit̄ihandun̄ am̄i
k̄nyi maar̄hoaatihi tit̄ih̄i gaahandih̄ih̄i
ḡihunyaatindihandun̄ is̄iwaitape. Is̄ihiya usa
kiyaami maar̄iho piw̄iha kaundati neti
ḡiwunyaas̄iha at̄homisawaawi kiya Jisaasihop̄i
ḡiwunyaahohit̄ihand̄i nep̄i nop̄isasisiwi
namahopo.

20 Iyataati sandi siyohiyihyaamihatih̄i wur̄i
kimure: Aimeniyaasiyi Arekisandaayaare.
Surisi n̄ni Jisaasihomi watip̄ihandaahi neti
Bwaasirih̄iram̄i ikw̄iraatihemataayo, k̄rami
watip̄ihandaatih̄i bindamaami Autaahaat̄hop̄i
windi sisip̄ih̄maatitaatim̄ihand̄i mmonim̄i

naitaatimō.

2

Isihiya Nahatiyaapi Gaapiwunditaatowi Piwīha Winihapipa Kasatataato

¹ Piwīha kīma watipīha sahī baiwī atiwī gwinyaapi kaitaatīwīha kasatitandiyoni atiwīse. Sahī Autaahaatīhopi isihiya yapipati nahatewaara nahatiyaapi gaapiwundiwi. Aiwi wapa sawanaatangi jatatamanitandi gwinyaawaahapaapi Autaahaatīhoai nunjepi kaundiwi. Aiwi ami isihiya usaisti wapa iwitatamanitandi sahī gwinyaawaahapaapi Autaahaatīhoai nunjepi kaundiwi. Aiwi sahī sangi wapa jatatamanitandīhaiwa nasamiwaiwaapi Autaahaatīhoai gaare undiwīse.

² Aiwi sahī Autaahaatīhopi isihiya awaisawīhiya mitīhiya jīhiyaapuni ami awaisawīhiya nahatiyaapi gaare undiwī gaapundiwi. Kiya nyangi baiwī nyainjaawi binyaihi nyahi bīpi napaisaatī bindahaawi ami Autaahaatīhopi biyaati giwunyaawaati titihī gaahiyaaninī bitotahaawi komīhaiwaapaahaitīhaawo.

³ Ami sandī nyahi siyaati kaitīhaawi Autaahaatīho nyangi japīhi nanyamaasīho maari-tataise.

⁴ Iyataati nyahi isihiya nahatiyaapi gaapiwundaati ami titihī gaahiyaaninī bitohonīhi Autaahaatīho nyangi japīhi nanyamaasīho mmonataati sandapi maaritataise. Ami ko isihiya nahatiyaisi japīhi

numwaahonih̄i noaipapi komih̄iyaimat̄w̄i komi
piw̄iha akaaha nahata mmow̄i nusesipat̄tandi
maaritati gw̄inyaahoso.

5 Iyataati Autaahaat̄ho neh̄i naasohih̄i bindataise. Iyataati ami utaaho isih̄iya Autaahaat̄hoaisaw̄i japihi piwaniw̄i naisih̄iyaimat̄taatiw̄ih̄ira daih̄ira daah̄iwat̄i ot̄ihapih̄i naasohih̄i bitondaise. So utaaso K̄rais̄ Jisaasihore.

6 Autaahaat̄ho isih̄iyaisi maipihaiwaat̄hap̄i japihi numwaat̄ sawahoaisaw̄i t̄maamait̄taatiw̄ih̄andapi gw̄inyaataati sura kaitando tat̄i katati t̄manati ahaisiha asisiha noaipashi kura Jisaasiho komi ambipati gaahati maipihandaahih̄i nesi nandaati sawahomi ambipati kataahi isih̄iyaisi maipihaiwaat̄hap̄i japihi nuwati numwaataise. Jisaasiho sandi kaind̄imandaahi Autaahaat̄ho isih̄iya nahatiyaisi japihi numwaitandiyo nyatati nyangisi neti nanyisataise.

7 Maipihandaatih̄i Jisaasiho komi ambipati namati isih̄iyaisi japihi numwaasitindapi piw̄iha ausaat̄ isih̄iyaisi kaunditandi Autaahaat̄ho ahiniih̄i nin̄i aposerihoninimatataayo. Sa piw̄iha nin̄i akiti kandaato. Nin̄i w̄indi jaipindaamaato. Owetise. Isih̄iya Judaahiyaanami dawaataati bimohiyih̄iyaisi komi piw̄iha akaaha nahata ausaat̄ kandunjisanih̄i noaipapi Autaahaat̄hop̄i giwunyaitaatiw̄i Autaahaat̄ho komi otipipati piw̄iha naninyati ahiniih̄onine.

*Isih̄iyati Nahatiyati Ahoyanawaahapih̄i
Usih̄iyati Asih̄iyati Wapa Kaitaat̄wih̄apaapi*

Kasatitaano

8 Iyataati sahi ushiyaati titih gaahiyaati saasanotahiyaati sami ikwir naimaaapi sami aposati itihitohiwaiwa namapi Autaahaathopi gaapundiwi. Sandi ushiya yapih nahatewaara saiwi kaitaatiw nini maariti gwinyaataati sangisi kasatataato.

9 Iyataati ami nini ashiya kiyaam apotihiri yutihiri konaarapaho yundanyaaha niyopi na maasatiwi naahipiw niwi yundanyaayohipi pa yatihi ipatisaniwi baiwi mmotiniw kaiwiese ndi nisি maaraho gwinyaahohit handi ausaati kandaato. Iyawaawи kiya genaniw ishiya usaisi nyah setahiyaanine tiwi kiyaam ambipati nunjaaniwi kahapaamapipa apipaahи gaahaiwa windi yundanyaamaiwise.

10 Iyawaawи ashiya Autaahaathopi baiwi giwunyaahohiyhiya kiyohirihireti ashiya baiwi jaapeihiriwi kahapaamapipa gaahaiwa kaiwi yundanyhaamataiw nepi yundanyaiwi ishiyaisi nunjawise. Saiwi kaiwi saiwa ashiya baiwi isiwataawaawи ishiya Autaahaathopi giwunyaahohiyhiya koaisi mepi autaahemwapi piwaunditaatiwi ahoyainjaihahapihi kiya napaitiw kaitaatwe.

11 Iyawaawи sapihи ashiya kiyaam maa homwaanj wiindi namusaapi yatih ipatisaniwi Autaahaat homi ishiyaam mitihiyaam otithi pi nuwi bindawaawi piwiha atiw mmoniw nepise.

12 Iyataati ami Autaahaat hoai mepi autaahemwapi piwaunditaatiwi ishiya ahoyainjaihahapihi ashiya ushiyaisi yatih

otitihemapi wîndi isihiyaisi Autaahaatihomi piwîha katîwîmunjawise ndi nîni itihîndi owe ndaato.

¹³ Sandi apaapimaato, Autaahaatihoh Adaamîhoaisi jîhi kiyati ahîwihi nehi sawahohîhi bisotîmi naihi namati Autaahaatihoh Ewaahaatisi Adaamîhomî ambipatetapi neti kiyati ahîwisataise.

¹⁴ Iyataati ami Bwaasîrîhîrami piwîha jaipipa Adaamîho wîndi atisa namese. Oonetise. Ewaahaati apopaatîhîpi piwîha jaipipa atisati netaati kandaahi Autaahaatihomi piwîha wînîhapipi wapa neti nopisasati maipihandaatîhi nandaati tîmahaise. Siyatî apopaatîhîpi Adaamîhomî ambipatetapi noaipati ami kaatîhîpi jaipipa atisati neti tîmahaindihandapisato.

¹⁵ Ewaahaati maipihandaatîhi tîmahaindihandaahi asîhiya natiyaisi kiyaamî ambipati yaawihandi maaha namoyaitaatiwîhandi Autaahaatihoh numwihi kiya apipaahi mîmaipaiwusaasanohiyîhiyaamatetawaayopo. Asîhiya setawaahandi kandi kiya maaha namoyaapi manyinyai yamanawaawi Jisaasihopi giwunyaapi ami maarîho nunyawî namîndaatiwîhandi nepi isipîtitîhi saasanotahiya daiwi yatihi ipatisanîwi napaisaati bindawaawaahi kiyaisi Autaahaatihoh apipaahi kiyaisinîhi numwaitaise.

3

*Isîhiya Jisaasihopi Giwunyaahohiyîhiyaaisi
Awaisawîhiya Iwinjatohiyîhiyaapi Piwîha*

Kahititaano

¹ Piwīha kīma nīnī katitandiyohīma apīpaahī akitinīhi akaahaasi isīhiya akitinīhi akaahaasi akitīhaare tīwī naitaatīwīhaare. Iyataati pīwīha saapīto, amī utaaho wo isīhiya Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyaisī awaisīhoematatī iwin-jatitandi maaritataataahī ko satī otīpīpatī gaa-hatapi gwīnyaati maarīho wīndotaise.

² Isī amī utaaho wo Jisaasihomīhiyaamī awaisīhoematitandīho isīhiya koaisī ikwīwitaatīwīhapa wapa ahīmotati titīhi aŋīnī saasanotaho bitohotane. Iyatī amī apopaatī nehi naasaamīhisatī kaatisaahīhi maarīho nunyati bimohotane. Iyatī amī utaaho mwitīpīsatī bimotī kahapaamapīpa napaisaati kiyati sawaho biyatī jatīnatī daihīra gaahīra daahīwa jaapepihīratī, amī komī kahapaamapīpa gwīnyaati katati kaiwaiwa isīhiyaisī gīwunyaatatī nusesīpatahaiwa kiyahotane. Iyatī amī Autaahaatīhomī pīwīha ko biyatī mmona netī titīhi nga kataunjahotane.

³ Iyatī waapoho watīpīho isīhiya nanīwī naharitaatīwīho ko wīndī nanatī naharīmisahotane. Iyatī ko topītaata wīnamaatīhi maatīmaatīhīri kiyati itīhītatī isīhiyaisī tiwatī wīndī tīmunahotane. Wīndī samaayatī amī bīpi napaisaati isīhiyaisī iwinjahotane. Iyatī pīwīha pwīsīpa yaipatamatiyatī nuwatī netī katati wīndī tunna yahomunahotane. Iyatī amī ko nawīhopī apīpaahī maaritatī maarīho wīndī namunyahotane.

⁴ Iyatī komī aŋāŋī apwaataati manyinyaaisī biyatī iwītatamanatī winjatahotane. Iyatī ko

komı manyinyaaisi asımwaatıtihemahonıhi kiya bıpi nanıhaiwi koai nepi autaahemwapi iwiwatawa baiwi atıwiwıhotane.

⁵ Sandı nıni apaapi kandaamaato, ami utaaho komı anıaŋı apwaataati ami manyinyaaisi biyatı wındı maawinjataho Autaahaatıhomı isıhiyaisi ko napitiyati iwıtamatama iwinjatıtaisonon. Apıpaahi owestaise.

⁶ Iyatı ami ko ipaahambı nehı wanı konıhi noaipati Jisaasihopı gıwunyaati Jisaasihomı isıhiyaamıhatıhi nasatı nandaahometane. Amı wiwa ko genanıhonıhi Bwaasırıhırı siyatı genanıhi Autaahaatıho kırısı, 'kınyı naanıhandı naitaapo,' undatı nehıhaati nemasıpatamatiyatı koaisi Autaahaatıho katı kawitaiso.

⁷ Iyatı ami ko utaaho apıpaahi titıhi gaaho saasanotaho isıhiya Jisaasihomı isıhiyaamı ipaahaapı dawaataatapıhiya ko gaaho saasanotahoe tıwı titıhi nehı gaahaahıhi kopı kanıwı katıwıhotane. O ami isıhiya ipaahaapı dawaataatapıhiya kopı wındı gaahaiwa kanıwı gımaawunyaapıhondaataahı komı ambıpatı netı nopısasınatı koaisi mawıtaise. Siyonıhi kaiwetapı Bwaasırıhırı koaisi netı nusopısasatı komı otıpıpatamı daihıra netı nuwisapuwıtaise.

*Isıhiya Jisaasihopı Gıwunyaahohiyıhiyaisı
Ikwırı Nundyawi Andıtıwiwıtaatıwıhandapı
Piwıha Katıtandiyo*

⁸ Iyataati ami isıhiya Jisaasihopı gıwunyaahohiyıhiyaisı ikwırı nundyawi andıtıwihohiyıhiyaisangi sırı kıreti naasaipitı kaiwıse. Kiya isıhiyaamı ndıheti kiyaamı ambıpatı dahopa baiwi isıpi jatınıwı titıhi

saasanotahiya bitopihiyaaatiwise. Aiwi amit kiya isihiya usai wa kaundiwi amit usaisti wa wipitwiha kamundiwit nehit naasaahit ka nahatiyaisi kaundiwihiyaatiwise. Ami waapoho watipitho mitaahit pihitiwit nanitiwindit naharimiwihiyaatiwise. Aiwi amit kiya nawihoaishi maaritho nunyawit wapa wapetapi ikonitiwiti aipi naitaatitiwiti giumunyaapihiyaaatiwise.

9 Aiwi amit kiya Autaahaatithomi piwiha akaaha nahata nyangi aimit ausaatit nanyisihityahit newa gwinyaahohitha anditititiwiti isiwatitiwihiyaaatiwise. Aiwi kiya titihi saasanotahiya daiwit kiyaamit ambipatit dahopa isipit bitohohitihanda kiyaamit amititha maaritho saasanotindihandaatithi sandit nepit kipitwiti isiwatitiwihiyaaatiwise.

10 Isihiya siya Autaahaatithomi isihiyaisi ikwirit nunyawit andititiwitaatiwihiyaaamit piwiha dahopa otipipatit kaiwit daayohiwaiwa jithi tipitapaapi usowit gaamapi japwaapise. Saiwit japwaapi mmosaihit piwiha kiyaamitheti yamwaitanditha wapa ahimotati apipaahit owetanaahithi kiya gaasi otipipa nepit kaiwiese.

11 Iyataati amit kiyaamit apwaatiyaisangi isihiyaaamit nditheti kiyaamit ambipatit dahopa baiwit isipit jatinitiwiti titihi saasanotahiya bitopihiyaaatiwise. Aiwi amit isihiya usaapi piwiha maipihaiwa kiyaishi nepit nusopisasitiwihaiwa dawaataatapit asihiya siya apipaahit windit kamaatiwihiyaaatane. Aiwi amit kiya baiwit mwitipisawit bimaawit amit kahapaamapita kiyaamit ikwiraatithi ahotanithapa baiwit isipit kaiwit jatiwihiyaaatane.

12 Iyataati ami Autaahaatihom i sihiyais ikwir nunyaw anditiwihihiya apopaati naasaamih naasaamih kaatisaahih maarih baiwunyaw daiw bitopihyaatane. Aiwi ami kiya kiyaam anjaanj apwaataati manyinyaais baiwunyatamaniw iwinjatihyaatane.

13 Isihiya Autaahaatihom i sihiyais ikwir nunyaw anditiwihiyaimatiw otipipati gaahaiwa kiyohiyihya isihiyaami ndiheti gaahiya noaipapi ambiipati gaahati newaayopo. Aiwi ami kiya nga andititiw Kiraishi Jisaasihop giwunyaapi windi yamaiwi nehi nanihaiwi komi piwihanda andititiw ausaitaatihand newaayopo.

Autaahaatihom Piwihanda Jisaasihomihetapi Ausaimaninjihha Apipaahi Awaisiha Kinyi Ikwiraatih Ahotisihha Watipihaaare

14 Nini gisi napiti gisondandi taati gwinyaataahonini konini utipihand komi jipatipiyataayo.

15 Nini keti windi namaapisanaahit piwihanda utipimandaatih kinyapi jipatipiyohima nyah Autaahaatihom i sihiyaanini daayaati bitoaitihahihetapi nahisitaise. Iyataati Autaahaatih asohom i sihiyaanini komi piwihanda akaaha nahata Jisaasihomihetapi noaipati ausaimaninjihha newaat autaah i siwatahaaw i sihiyaisiunjonih mmoniw newaayopo.

16 Iyataati Autaahaatihom i piwihanda akaaha nahata Jisaasihomihetapi ausaimaninjih nyah aimi mmonaati nehohihap nyah

satahaato, ese piwīha sa awaisīha watipihaare, tahaato. Iyataati piwīha aimi ausaimaninjīha saare. Autaahaatīho komi Mwaaho Jisaasihoai natausaasihi nasati isīhiyaamī ambipati neti utaahoe matataise. Aihī nyahī isīhiyaaninī koaisī usonahaayo. Usuhonīhi isīhiyaanamīhatīhi bindataati otipipati awaiwaiwa watipihaawa kiyataise. Iyatī ko kahapaamapīpa nahatewa otipipati Itipīho anditīwisīhi koraahī kiyataise. Iyatī ko napwihi Itipīho anditīwiwatī ahowimatī numwaasihi nepasi yamahi pataatīhi niyatī Autaahaatīhoaisati Awaisīhoematati bindataise. Aihī kopī saiwaaraahī Itipīho ausaati titīhi akītīnīhi Autaahaatīhomī mwaahoe tatī nanyisataise. Iyataati Autaahaatīhomī otipipatīhiya yamahi pataatīhi bimohiyīhiya sandapi awaindīhandī kiyaami maarīho wīndosīhi ese tīwi mangīri ikwīri ikwīniwi mmonawaayopo. Iyataati Jisaasiho Autaahaatīhoaisati Awaisīhoematati yamahi pataatīhāpi kahapaamapīpa nahataa-paisi iwinjatīmi notaise. Aihī nyahī kopī giwunyaahohiyīhiyaaninī maapī isīhiya yapipati nahandaahiyaaisi piwīha kopī ausaawaati kaundonīhi atisawaayopo. Atiwī amī isīhiya yapipati nahandaahiya kopī giwunyaapi jaapepihīrawaaayopo, taati nyahī piwīha sa gwīnyaawaati isīwatahaayo.

4

*Isīhiya Piwīha Jaipīpa Isīhiyaisi
Katiwunjohiyīhiyaapi Ninī Wapa Kahitītandiyo*

¹ Iyataati ami piwīha akaaha nahata nyahī newaatī isīwatohīhaapi Itīpīho Gaaho tītīhi auta satise, asisīha ipotīhaiwetī isīhiya kiyaami Jisaasihopi gīwunyaahohītīhandī namaitaapo, tise. Iyataati kiya itīpīho maipīhaiwa kiyaasi piwīha jaipīpa kaundiwaiwa atiwī nepī kīpiwī jaapeihīrīwī isīhiyaisī katīwunjawaayopo.

² Saiwa isīhiyaisī jaipīpa katīwunjohīwiwa nehi isīhiya jaipītiwīhiyaamīheti itīpīho maipīhaiwa netī wīwisīhī kapīhapi nasahaiwaare. Iyataati isīhiya siya kiyaami amītīha maarīho gwīnyaaitātiwīhandī saamipīho maipīho netī nanatī owemasīhiyaare.

³ Iyataati isīhiya siya satīwī, isīhiya wīndī namaamaatīwī ami nandapa wapa wipetahapa wīndī gaamaahe, tīwī itīhītīwī nisapupwī katīwunjawaayopo. Amī kiya sandī maipīhandī kiyawaayopo. Saiwa nyahī Autaahaatīhopi gīwunyaawaatī komī piwīha akaaha nahata nehohiyīhiyaanīnī koaisī gaare undaatī maaritaati newa kiyaati nandīhaawī Autaahaatīho ahaihīhaiwaare.

⁴ Iyataati nyahī aimī mmonaahiyaanīne kahapaamapīpa nehi gaahapaahīhi Autaahaatīho kiyatī ahaiho. Isī nyahī kapaamī wapaapi maipe taati tipītapaawaatī newaamaamaitīhaawo. Owetise. Amī nyahī nahataapaapi Autaahaatīhoai gaare undaatī maaritaati naitīhaawo.

⁵ Iyataati ami nyahī Autaahaatīho satisīha, ‘nahataapa nīnī ahiyohīpīpa gaahapaahīhe,’ tisīha newaatī gwīnyaawaatī ami koaisī kapaapi nyahī gaare undaatī gaapundohītīhanda kapa

noaipati Autaahaatihom i ndiheti gandaise nyahi naitihawo.

Kinyi Kraisihomi Otipipatihonj Gahojimatinihi Konjinih Kaimi Nutaapi Nin Anditihiwataayo

⁶ Iyataati am i is ihiya gisawi maawi Jisaasihop i giwunyaahohiy ihiyaisi piwiha wintihapipa kmaiwa kaundipi katipunjapaapaah i kinyi konjinih Krais Jisaasihom i otipipatihonj gaahojimatitaise. Ami saimb i otipipatihonj gaahojimatitaapi Autaahaatihom i piwiha Jisaasihom i kaiwaiwaap iha nyahi aposer ihiyaanin i sahi is ihiyaatangi titih biyaati katawaasasonih Autaahaatihom i is ihiya nepi is iwatoh iha kinyi nepi jaapehiring iha nandapaamataimb i konjinih nanimi numwe.

⁷ Aimbi mamb i saisatoyaami nehi piwaahaiwa Autaahaatihom ihaiwaisi ipihatiwi map i is ihiya nepi kaniw i is iwatoh i waiwaisi nemapi nawisapi bitose. Aimbi kinyi Autaahaatihom ihaiwa mmonipi nepi kaimbi bitose.

⁸ Kahapaamapipa nyami ambipati gaatat i jitipati gaahati wintyaititandi kiyoh i waiwa gaahaiwaasi nyangisi masehonj i nyatatamanitaise. Iyataati am i nyami ambipati maar iho is iwaati Autaahaatihom ihaiwa mmona newaat i kiyaat i bitot ihaawaah i sandi apipaah i gaahande. O napaapono, sandi apipaah i ak itinih wan i maapi itatamaninat i biyaati bimit ihaahand i nanyinyati am i ipot i Autaahaat ihoaissaati apipaah i kiyaanin i bimit ihaahand i nanyamitandihanditihito.

9 Piwīha sa apipaahī akitīnīhi akaahaasi isīhiya nahatiya atiwī nepi jaapeihīrīwī ami baiwī gwīnyapendaatīwīhe.

10 Iyataati ami Autaahaatīho satati, ‘nīni isīhiya nahatiyaisi japihi numwaati iwinjatitando,’ tati gwīnyaati ami aimi kopī gīwunyaahohiyīhiyaanangi japihi nanyamaati nyainjatisīhore. So Autaahaatīho asohopī nyahī ko gaahaiwa siyatī saiwa kanyito taati aimi gīwunyaawaati jatīmi nohaawī sandapi nyahī waati andīta napawaamawa otīpi pa kopī kiyahaayo.

11 Isi saiwa kahītohīwiwa kīnyi isīhiyaisi wīnīhundīpi kaundīpi ami katipunje kiya jaapeihīrīwī kaito.

12 Isīhiya gisi gīsonawaawī utaahonjī waimwaahonjītanīhi kandapi kīnyapi kiya satīwi, ko nehi utaahoso, tīwī ginjapī wīndī maahīsopīse. Owetane. Isīhiya gisi wīndī samaahitaatīwī kīnyi isīhiya Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyaisi komīhiyaametohīrīhīretī nunje mmonda. Aimbi sandī kīnyi piwīha piwaatīpi piwaundiipi ami katingīwaiwaaraahuni dahopaaraahuni maarīho numwingītīhandaahuni Autaahaatīhopī gīwunyaahingītīhandaahuni ami tītīhi gaahonjī saasanotahonjī bitohingītīhanda isīhiyaisi Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyaametohīrīhīretī nunje.

13 Aimbi napisanihapi jatapaapi Jisaasihopī gīwunyaahohiyīhiyaati ahoyanawaahura kīnyi Autaahaatīhomī piwīha auta awītīpi piwīha isīhiyaisi andītīwiwitandīha ausaapi

kaundipi amit baiw mmow naitaatiw nesipapi katipunje.

14 Iyapaap Jisaasihomi isihyaami mitihya gisi ikwiri ahingisauhi Autaahaatihom Itiphoetapi gisi anditihiwitandihandi apipaah nehi nahimindihandi sandi kinyi konjinh baimb iswatapa kandaahi otipipati kaime.

15 Aimbi saiwa kaime hititi nin gisi kahitohiwiwaatih kinyi anditat iisisi nahaton nandaapi katih bitotapaapi jaapepihiripi kaime. Saisamih kinyi otipipati nga waati awaipati noaipapi niyonih isihya gisi gisond.

16 Iyataati amit kinyi ambipati baimb isipi bitopi amit isihyaisi katipunjingipi pa baimb mmonipi jatinipi katipunje. Aimbi saiwa andtitipi kinyi isiwate. Sandi apaapimaato, amit kinyi siyapaapaah kinyi kiwahongisuni amit isihya gisi atihisohiyihyaisuni Autaahaatihoneti jatatamanhonih sahi noaipapi apipaah komihiyaatimatitaatiwito.

5

Jisaasihopi Giwunyaahohiyihya Napepaa-saihi Tithepumwaitaapihandap Nin Kahititandiyo

1 Usihya aunihya napepaasaihiiyai kinyi windi wonamaatih itihimundi me. Owetise. Kiya napepaapi timahiyohitndaatihapi jahira nepemaittaatiw kinyi kiwahonyi gapihuai kawitatataimbi bipi napaisaatitihundi pi kiyaisi anditiwipi tithepumwape. Aimbi amit waimwaaya kinyahuraahiya

naapeasaaih̄hiyaisi k̄wahonyi gaatisa kw̄nyihoyai kawitatamataimbi tit̄hepumwape.

² Aimbi as̄hiya aun̄hiya naapeapaapi t̄mahaisaih̄hiyaisi kinyi k̄n̄yaamataimbi tit̄hepumwape. Aimbi ami as̄hiya apwainyih̄hiya naapeasaaih̄hiyaisi kinyi k̄wahonyi k̄naanisa k̄naapw̄saisi kawinḡpatamataimbi saasanotahaiwaah̄hi gw̄nyaapi tit̄hepumwape.

As̄hiya Os̄in̄hiyaapi Gw̄nyaitaapiha K̄ma Kahit̄itandiyo

³ As̄hiya os̄in̄hiya kiyaami manyinya ami nais̄hiyaisangi ap̄paahi owehiyaisi Autaahaat̄hom̄ is̄hiya baiw̄ iwit̄tataman̄w̄ise.

⁴ Ami saiwi os̄in̄hiya mwaaya maatiya ami saisatoyaaisangi bimaawihiyaatawaawaah̄ manyinya kiya os̄in̄hiyaisi iwit̄tataman̄w̄ise. Mwaaya maatiya ami saisatoya kiya Autaahaat̄hopi ḡwunyaahohit̄ihand̄ nunjaw̄ j̄hi kiya sawanaami saniya sapiyaisun̄ aun̄hiya saisatoyaaisi iwit̄tataman̄w̄ise. Saiwi iwit̄tataman̄wi kiya sanḡhiyaatihihura kawisoh̄waiwaapi nan̄pimap̄ wihoaanj̄hapa saniya sapiya ami saisatoyaaisi kawiwiše. Ami sand̄ kiya saiwi kiyoh̄wiwaapi Autaahaat̄ho maaritataise kom̄ gw̄nyapesir̄ihireti kiyauho.

⁵ As̄hiya os̄in̄hiya is̄hiya kiyaaisi iwit̄tataman̄taatiw̄hiya ap̄paahi owehiya saitaapo, Autaahaat̄hopi and̄tit̄wi ḡwunyaapi kiyaami nd̄ha nehi kom̄het̄hi niyon̄hi otap̄haati apat̄hi kiyaan̄hi kiyaaisi Autaahaat̄ho owetimb̄pa wapa nunyat̄

iwitatamanitandi gwusepi nunjepi gaa-punditaapo. Asihiya siya saisaihiihiyaisahiihi Autaahaatihomi isihiya usonowi ikwirinunyawiwitatamaniwise.

⁶ Iyataati ami asihiya osinhiya kiyamambipati isipnehit sawanaapaahiihi mambihaiwa kahapaamapi pa gaahai-waapaahiyohiyihya siya bindawaahandikandi Autaahaatihop gimaawunyaapi nanipimatohitanda aimi napomawaahiyaare. Isi siyaisi Autaahaatihomi isihiya windi maawitatamaniwise. Apipaah owetane.

⁷ Sandi winhapimba kahitohipimba Autaahaatihomi isihiya kinyi winjatinihit otitihi bimohiyhiyaisiunye, kiya nepi japepihirito. Japepihirisaihit piewha wapa isihiya usa nepi yawutaapi ikwitaatiwhapa kiyamihetwindi ahimotito.

⁸ Iyataati ami isihiya usa isihiya sawanaamihiyaisi windi maawitatamaniwami kiyamianjipihi kiyamikwiraatihideti bimohiyhiya apwaatiya manyinyaisi windi baiwi iwinjatiwi maawitatamanohiyihya siya kiyam Autaahaatihop gdwunyaahohitihandinepi noasawinamapi isihiya Autaahaatihop windi gimaawunyaapihiyaisi nusatipapi apipaah maipihiyaare.

⁹ Asihiya osinhiya Autaahaatihomi isihiyaisi ikwirinunyawitotipipati kaitaatiwuni ami Autaahaatihomi isihiya kiya osinhiyaisi iwitatamanitandihaiwa numwitaatiwi osinhiya setahiyaam ambipatihihijipatipaiwise, kiyamikinaungwihha 60

kiyatî metaahî aunîhiyaamî ambîpatî nepî utîpîhoaatîhi ahiyawîse. Iyataatî osînîhiya siya woho nehî naaso naasoaisaahîhi namaatîwîhiyaatane.

10 Aiwi amî kiya wapa gaahaiwa kiyohîwaiwaapi ambîpatî nga noaipati autaahî ahotahiyaatane. Kiyaami ambîpatî nga autaahî ahotindîndî kîmaiwa kiyohîtîhandapitane, manyinyaisî namoyaapi baiwi yamanîwi kiyaami ambîpatapîhapauni maarîhopîhapa mmonîwi nepunyawîhiyaatanîhe. Aiwi amî isîhiya aunahîpatî wîtaahapîhiyaisî kiyaami anjîpîpîhi numwaapi iwîtatamanîwîhiyaatanîhe. Aiwi Autaahaatîhopî gîwunyaahohiyîhiyai kiyaami naahutarîhîri nepî nusaitîtaatîwîho waapaho mbwaaho nepunyambîwîhiyaatanîhe. Aiwi isîhiya nopîsasînîwi binyaihîhiyaisî ikwîri nunyawî iwîtatamanîmbîwîhiyaatanîhe. Aiwi amî kiya otîpîpatî gaahaiwa kahamatîpetahaiwaatihi kiyaami ambîpatî nesi nandaapi katîhi bitotawa kaiwîhiyaatanîhe. Asîhiya saiwi setahiyaamî ambîpatîhi utîpîhoaatîhi ahotatî jîpatîpindane, Autaahaatîhomî isîhiya mmonîwi iwîtatamanîtaatîwo.

11 Amî osînîhiya apwainyîhiyaamî ambîpatî wîndî jîpatîpaiwi ahîmotane. Owetane. Amî kiya namaatîtaatîwîhandapî maarîho wîndohonîhi Kîraisî Jisaasihomî otîpîpatî kaitaatîwi nehohîpatî namasi nutaapo.

12 Amî saiwi namasi nowaawi amîtiha maarîho naanjawisa mîmaipaiwi jinjahîra waati gwînyaawaatîtauhîhandapîto.

13 Iyawaawí ami kiya maarího gaatoníhi taríwaiwí otípiipa kaiwí anjípipihi wapíhi wapíhi mapí isíhiyaisí mausopí nehí kiyaistí bípi ahiyawí nepí ipího nehíhaiwa nepí pitítaatiwápí ami píwíha usaamíhaiwa natípí nepí isíhiya usaametiríhíretapí katíwí itípíhomataiwi isípí daayawaayopo.

14 Aihí níni namatí osíníhiya apwainyíhiya namaatiwí síhímwaamoyaapíse ndaato. Síhímwaamoyaapí manyínyaisuní warísaistí iwítatamaníwí iwinjatíwíse ndí nisí maarího gwínyaahohítihandí kandaato. Kiya saisaihí nyahí Autaahaatíhomí isíhiyaanapí nyamí isíhiya tiworisa píwíha maipíhaiwa wapa nepí nanyopíssasawí kamaatíto.

15 Sandí nehíhandí níni kandaamaato. Osíníhiya apwainyíhiyaamí usa Kíraisihomí otípípatí kawitaatiwí nehohípatí namasi aimí Bwaasírihíri nuwi nuwipinjauhí níni mmonataati kandapí kandaato.

16 Amí itapaati Jisaasihopí gíwunyaahaati waati asíhiya osíníhiya kaatamíhiya usaisahaatíndaataahí kiyaistí sawahaamí iwítatamanatí winjatane. Siya osíníhiyaisí kaati netí Autaahaatíhomí isíhiya iwítatamaníwí iwinjatíto tatí gwínyaati kiyaamí ikwíraatíhí ahíwisati Autaahaatíhomí isíhiyaisí naanjíhandí wíndí namunyane. Owetane. Isíhiya iwítatamaníwí iwinjatítaatiwíhiya apípaahí owehiya asíhiya osíníhiya nehí sawanaahíhí bimohiyíhiyaisí Autaahaatíhomí isíhiya iwítatamaníwí iwinjatíto.

*Awaisawīhiya Autaahaatīhomī Isīhiyaisī
Iwinjatohiyīhiyaapi Gwīnyaitaapīhaiwa Nīni
Kahītītandiyō*

17 Awaisawīhiya Autaahaatīhomī isīhiyaisī iwinjatohiyīhiya otīpi patī waati pīhitīwī kiyaamī ambi patī dawaaho yaawahandī nga kiyohiyīhiyai sahī Autaahaatīhomī isīhiyaatī nawīho baiwī nunyawīse. Siyawaawī ami awaisawīhiya Autaahaatīhomī pīwīha ausaapi kaundi wī amī katīwunjohiyīhiyaisī sahī nawīho nunyawī kaitaatīwīhandapi wīndī nanīpīmimatīwī baiwī nasisoarī gwīnyaapi se.

18 Iyataati otīpi patī kiyohiyīhiyaapi gwīnyaaitīhaahandapi Autaahaatīhomī pīwīha wiwa sata ahotise:

“Maasapīho kauho isīhiyaapi nandapa woyīhaamatetahapa witīhandamī yandīpīho awasaho tamitatetapi nahotī auhīra itīpiwatī pasaapataati wapa netī nanīhonīhi komī maahomwaanjī wīndī nepī namaawisapupwe. Ko kinyī otīpi patī kahisataisi kopīhapa gaasi netī nanane,” tise. Iyataati amī kaiwaamī wa satise:

“utaaho otīpi patī kaisīho nawīho titīhi nene,” tatī Autaahaatīhomī pīwīha ahotise.

19 Awaisīho wo Autaahaatīhomī isīhiyaisī iwinja bimonīhopī pīwīha gisī atīhohīmatī ko titīhīmetahaiwa kaise tatī noaipahonīha kīnyī atimbī namepe. Owetane. Amī isīhiya yahurisangi murī moaisangi pīwīha ko titīhīmetahaiwa kaise tīwī katisaihaahīhi kīnyī atimbī nepī mmome.

20 O ami ko maipihaiwa akitinihî kiyonaahî Autaahaatîhomî isîhiyaamî ndîhetî auta koaisî wînîhundiþî itîhunde, kiya mmonawa yaiwî anjînî bitoaito.

21 Autaahaatîhomuni Kîraisî Jisaasihomuni yamahîpataatîhapî Autaahaatîhomî otîpîpatîhiya awaisawîhiyaamuni ndîhetî isîhiyaisî wîndî mmopî nepîmusosapî nahatiyaisî naasaipitî katî kawimbî wînîhapîpa kahîtohîpîmba japepihîrîtaapi gisî nînî pîwîha apîpaahî watîpîha kahîtataato.

22 Isîhiya usa Awaisîhomî otîpîpatî nepî kataatîhî nandaapi bitotawaawi kaitaatîwî gwînyaasaihîhiyaisî kînyî ketî ikwîrî ahîwisapî Autaahaatîhomî watîpîhandî ami gaahandî ketî kiyai kînyî namunye. Jîhî mmonîpî gwînyaaposapî sandî kaime ami kiya ipotî maipîhandî kaisaihî ami ikwîrî ahîwingîtîhanda kiyaamî maipîhandî kinyîhandimatîtaiso.

23 Kînyî timbaimbi ami kinyî gwîsîha maipîtati nangopîsasinjîtîhandapî nehî waapoho namîhaapî wainîhandî masîmasîhonya wonya nanîme kinyî gwîsîhaatîhî timbîpa nemaito.

24 Maipihaiwa isîhiya usa kiyoñiwaiwa auta ahondaise ami pîwîhaapi sangî nesi nuwî sangî tipîtapaapi mmonîhauhîsangiso. Amî maipihaiwa usa kiyoñiwaiwa nehî ipotî wura ausaimaninjîhî isîhiya ndîhaara mmonawaayopo.

25 Isî ami kiyati gaahaiwa isîhiya kiyoñiwaiwa auta noaipashî nga mmonawaayopo. Iyataatî

wapa gaahaiwa biyat† motinj†p†paisangi w†ndi
ot†hi† namoaasand†taise.

6

Otipipatihiya Kiyaami Awaisawihiyaisi Kawitaatiwihapaapi Katitandiyo

¹ Isihiya nehi otipipatihiya Jisaasihop† giwunyaapihiya kiyaam† awaisawihiyaisi baiwi usopi nepi autaahi isipi piwiha atiwiwi otipipat† napaitiw† kawiwi†se. Kiya saisaihi isihiya Autaahaatihoaисун komi piwiha newaat† isihiyaisi katawaunjohi†hai nepi nopisasiw† maipihaiwa w†ndi kamaat†to.

² Aiwi ami isihiya nehi otipipatihiya kiyaam† awaisawihiyaisi Jisaasihop† giwunyaapihiyaaたなあひ kiya satiwi w†ndi samaiwi†se, “nyam† awaisawihiya Jisaasihop† nyamataiw† giwunyaapihiyandaati kiyauni ami nyahuni nauratetahiyaanin†ne. Nauratetahiyaanin†si kiyaitsi nyah† biyaati usonaati autaahi iwiwataati kiyaam† piwiha atiwiwaaati otipipat† napaitaat† w†ndi kamawitaano”, tiwi kiya w†ndi katitiwi kamaiwi†se. Owetane. Kiya w†ndi samaiwi metaah† kiyaam† awaisawihiyaaam† otipipat† napaitiw† awaindihandi kawiwi†se. Ami saiwi kiyaam† otipipat† kiyohiwaiwaaraah† ambi pati iwitatamanitandihaiwa nehohiyihiya Jisaasihop† giwunyaapihiya otipipatihiya maar†ho nunyohiyihyaaso.

*Isihiya Isihiyaisi Asireti Katiwunjohiyihiyaapuni
Ami Nawahoaisi Maariho Apipaahi Nun-
yohitihandapi Piwaha Katitandiyo*

3 Saiwa nahatewa gis̄ n̄ni kahitohiwiwa kinyī isihiyaisi katipunje.

4 Amī isihiya usa isihiyaisī piwaha wiwa wipetahaiwa katiwunjawī, ami nyam̄ Awaisiho Jisas̄ Kiraasihom̄ piwaha akaaha nahata nemapī, ami nyah̄ Jisaasihom̄ piwaha katanyasihī daayohirihiretap̄ pohipiyohiyihya siya isihiyaisī kiyaamī katiwunjohiwaiwaam̄ tanyaaha windī mop̄ apipaahī nehitandī genanawaayopo. Isihiya siyohiyihya kiyaamī omañititih̄ piwaha isihiya usaisaw̄ wapaapī itihinniw̄ tundaatiwihandih̄ kurimwindahiyaare. Aih̄ sandī kurimwindindindaatihap̄ isihiyaapī manditipaiw̄ itihapipā ḥunjaaha isihiya usaametirihiretap̄ piwaha sisipihitiw̄ katiw̄ amī kiyaamī omañititih̄ isihiya usaapī apipaahī maipihaiwa gwinyaaitaatiwihaiwa noaipataise.

5 Iyat̄ amī isihiya siya kiyaamī amitih̄ saamipih̄o nanatī owestatī amī piwaha akaaha nahata windī k̄imwaurimwindahiyaamihetap̄ itihapipā jinjapih̄ mwitetiw̄ isihiya usaisaw̄ itihitindaatiwihaiwa noaipataise. Iyataatī amī kiya nehī sawanaamī gaahaiwa otaatapihaiwa gwinyaapī kiyohiwaiwaapī kiya sataawaatopo: “Nyahī gaahaiwa kiyaatī isiwatahaayon̄ kaiwetapī ikipipā nawiho waatī nga noaipaitaise undaat̄ isihiyaisī katawauunjaatī kiyaamihetap̄ nyah̄ nawiho ikipipā naitihawo,” tiw̄ asiretī gwinyaawaayopo.

6 Iyataatि is̄hiya akitinihि gaahaiwa Autaa-haatihomihaiwaapaahihि ḡwunyaapi kaiwi amि Autaahaatiho wapa kiyamि ambipatapihapa numwimbipaapi k̄imba gaaso tiwi maaritiwi nepि is̄watohiyihiya siya aimि nga ikipi-pa taahipipaisawihiyaare.

7 Iyataatि ami nyahि nyaami gwisihaatihapi wapa nesi namoaipawaati nehi taanahiyaanin Yapimbataapihि noaipawaahiyaanine. Siyaahiyaaaninisि ami napohaahuraisangi nehi taanahiyaanin Yapimbati namasi napowaati owetiyo.

8 Isi sandapi ami nyahि nawiho ikipi-pa taahipipasowendaati nehi nyamि ambipatapi yutihiri apotihiri nandapa ahotanaahि gaasi sapa kapa nanaati niyowa namaasataati maaritihaawo.

9 Iyataatि ami is̄hiya ikipi-pa nawiho naitaatiwि andita napamahohiyihiyaa hi nunjesitihandaatihि timahiyawaayopo. Saiwi kiyi ikipi-pa nawiho pihitiwि naitaatiwि andita napamahohitihandaahि ḡmunyaatihaiwa titihि nusoapati kiyamि ambipati maarihoi neti yaawati, saiwa nepi nopsisatiniwि owetiataitiwihandaatihि kiyaisi numwaasi notaise.

10 Sandi is̄hiya nehi nawihopaaahaiwi maarihuo nunnyawimahohitindi maipihaiwa nahatewa kahatamatipetahaiwaamि daihira tanyaahaare. Is̄hiya usa nawiho nepi ahoitaatiwi maaritiwi maarihuo nunnyawimawaawi Jisaasihomi piwihakaakaaha nahata namapi kiyauhi kiyamि maarihuo nopsisatinati yaawataise.

*Timotehonye Kinyi Kìwahonyapihha Piwiha
Nini Kahititandiyo*

11 Ami kinyihì utaahonjì Autaahaatihomihonjì komihaiwaapaahaitaapì ahìngihìhonjìsi isìhiya mambìhiyaamìhaiwaisì ahosumwapì namape. Aimbi kinyi andita napamapì titihì saasanotahonjimatipì, ami Autaahaatihomihaiwaapaahaimbi, ami kopaahìhi baimbi gìwunyaapì isìhiyai maarìho nunyapì, andtitipì bitotapa yaasìhaiwa nangoaipahonihaiwa yatihì ipatisanipì nepì, ami anjinì napaisaatihonjì bime.

12 Aimbi kinyi Kìraisihopì gìwunyaahingitihandì sandì isìhiya wapa naitaatìwì tusatipatìwì ñuhítotihandamatiyahande. Isì ami sandì ipipa gaahapa wapa ami naitaatìwì isohìpatamatiyahandisì kinyi sìri kìretì Kìraisihopì gìwunyaahingitihandì isipì ñuhite, ami asìtimatipì konjìnìhi jinjapìhi jinjapìhi bimtaapìhandì naitaapo. Jìhi isìhiya taahiyihiyaamì ndihetì Kìraisihopì gìwunyaahingitihandì wìndì yamaimbì andtitipì auta katingura Autaahaatihokoaisapì jinjapìhi jinjapìhi konjìnìhi asohonjì bimtaapìhandì sandì nahimìtandì gaatati nangìmaasìhonjìso.

13 Autaahaatihò isìhiya namoyaatìwì bimaamì nutaatiwìhandì ami kahapaamapìpa namoyaatatì ahotimi nutandihandì nunyatì isìwatataise. Iyatì ami Kìraisi Jisaasiho utaaho awaisìho Pondiyaasi Pairetihomì ndihetì wìndì itiwa yamaayati, “nini Autaahaatihomì

Mwaahonine”, tati katise. Isi Autaahaatihomun*i* komi Mwaahomuni ndiheti nini waati winihiti gi sahitataato

¹⁴ Jisaasiho kata kaiwaiwaapiha piwiha kinyip nepi baimbii isipi jaapepihire. Jaapepihiripi isihiya kinyapi piwiha maipihaiwa kamaatiwihonj titihi saasanotahonj konjinihi mwitetipi bitopi numbwii, nyami Awaisiho Jisasi Kiraisiho auta noaipahonihuraatane hitataato.

¹⁵ Autaahaatiho sawaho asisiha timanati ahaisura koaisi neti awusaimanihonihi Jisaasiho auta ausaimanindaise. Iyati Autaahaatiho saiso apipaahi sawaho neti sanahiwiyati itatamanjinati gaaho nehi naasohi sawaho autaahi isihiya nahatiyaisuni kahapaamapipa nahataapaisii iwinjatisihore. Iyati amii ko isihiya isihiyaisi iwinjatohiyihiyaisi iwinjatisihore. Iyati amii ko isihiya awaisawihiyaisi daahemwati nahatiyaamii Awaisiho.

¹⁶ Iyati amii ko napwitandihandi windii komiheti apipaahi ahimotati koniihi bindataahore. Iyati amii ko ipihomi sisiha apipaahi watipi watipiha ndihai neti niyotiwitand*i*haam*i* otihatihi bindataise isihiya deti komihini windii namaitaatiwihatiho. Iyati mambihiya isihiya koaisi apipaahi windii mausopihore. Ami wani maapii isihiya koaisi windii mausondaapo. Isi isihiya koaisi mepii autaahepumwahohitihanduni komi watipihandi kandinihi kandinihi ahotimi none. Akite.

*Is*i*hiya Ik*i*p*i*pa Naw*i*ho Asaketahiya
Autaahaat*ihop*i** Nan*i*pimatiw*i* Is*i*hiyai*

Maawitatamanihopo

¹⁷ Timotehonye kinyi ishiya ikipi pa mambihapa taahipipaisawihiyaisi saundipi winihunde, sahi ikipi pa taahipipaisahiyaaniniso tiwi autaahi wanaataapih wiindi gemaananiwise. Aiwi saiwa nehi keti owestitandihaiwaapi nyangi nyatatamanitaiso tiwi gimunyaapise. Nehi Autaahaatihho wapa neti maapatisati nyah maaritaati newa nandihaahaiwa nahatewa nanyamisihopaahih giwunyaapise, undipi kaunde.

¹⁸ Aimbi ishiya siyaisi ishiya nahatiyaisi iwitatamanitandihaiwa gaahaiwa kaiwi ami iparhiyaimatwi kiyaami ikipi pa maarihho gaatonih i shiya ikipi pa owehiyaisi nunyawiwitatamanitaatiwi kinyi winihunde.

¹⁹ Saiwi gaahaiwa kaiwi iparhiyaimataawaawaahi ipotihura kiyaishi neti iwitatamanitandihaiwa yamahipataatih nepi ahoaitaapo. Aiwi ami maapi wanisangi sanahiwaiwi itatamaniwina ga tisaitiw bimitaatiwihandti kiya akitinih naitaapo.

Timoteho Komi Otipipati Biyatijatitande

²⁰ Timotehonye, Autaahaatihho komi piwihakinyi ikwiraatih ahaisiha kinyi nepi anitimbi baimbisipi jatime. Aimbi ami ishiya usa kiyaami piwihakinyi nepi isipi kaniwitunnihohiwaiwaapi satiw, sa ishiyaanamigwinyaaitihahandam tanyaahaare tiwi katohipiwaapi kaanih yandih gi nawisapi bitose.

21 Sandi apaapimaahti, ishiya usa sandi nepi anitiwi isipi jaapepihrohiyihiya nyahи Autaahaatihomi ishiyaanin newa isiwatohitihandi namasi asireti niyauhito. Nisi pitiha sa kaanithis Autaahaatihho nasisoar maarihho asipaindihandi sangisatitane. Utipimandi kmandi nin Porihonini jipati piyataayo.

**Autaahaatihomī Pīwīha Gaaha Wanīha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad